

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 4. De Ritu Cisterciensium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

canticum novum, 144. *Exultabote*, usque ad versum *Confiteantur*. Sabbato idem Psalmus à versu *Confiteantur*, usque ad finem cum tribus subsequentibus.

Completorium tribus Psalmis invariabiliter expletur 4. *Cum invocarem*, 90. *Qui habitat*, & 133. *Ecce nunc benedicite Dominum*. Sic distributis per hebdomadam Psalmis jam totius Officii feriem dispiciamus.

3. Singulis Officiis tam diurnis quam nocturnis præmittitur Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum, itemque divini adjutorii imploratio eodem ferè ritu, quo Romani: & similiter in fine additur una ex Antiphonis B. Virginis, quibus iidem Romani preces horarias terminare consueverunt. Speciatim verò nocturnæ Vigiliæ diebus Dominicis, & festis 12. lectionum hoc ordine procedunt. Dicto versu *Deus in adjutorium*, ter repetitur *domine labia mea aperies*: tum Psalmus tertius *domine quid multiplicati sunt sine Antiphona* recitatur: deinde Invitorium, & Hymnus: postea sex Psalmi cum Antiphonis, mox Versus *Pater noster*, & absolutio. Tum accepta benedictione leguntur quatuor lectiones cum suis Responsoriiis. Secundum nocturnum iterum sex Psalmis, & quatuor lectionibus constat. In tertio autem tria Cantica ex Veteri Testamento diei vel temporis congruentia sub unica Antiphona cantantur, post quam dicto Versu, & cæteris ut supra, ac benedicente Abbate rursum leguntur quatuor lectiones ex Homilia super Evangelium. Post quartum Responsorium semper dicitur *Gloria Patri*. Post duodecimum incipit Abbas *Te Deum Laudamus*, quod Canticum nunquam omittitur. Hoc dicto legit Abbas Evangelium, in cuius fine respondent omnes *Amen*: & immediatè cantatur *Te decet laus, te decet Hymnus, tibi gloria Deo Pater, & Filio cum sancto Spiritu in sæcula sæculorum. Amen*. Sequitur collecta diei, & si finiuntur Vigiliæ. In Officio feriali dictis omnibus ut supra usque ad Hymnum, sex Psalmi recitantur cum tribus Antiphonis: tum Versus, *Pater noster*, Absolutio, Benedictiones, & tres Lectiones sequuntur cum suis Responsoriiis. Sed à Paschate usque ad Calendas Novembris una dumtaxat brevis lectio dicitur cum brevi Responsorio. In secundo Nocturno reliqui sex Psalmi cum *Alleluja*, & diebus Septuagesimæ cum tribus Antiphonis cantantur. Deinde dicitur Capitulum, Versus, *Kyrie eleison, Pater*

noster, Oratio conveniens, *Benedicam is Domino Fidelium animæ*: & sic terminantur Vigiliæ in festis trium lectionum, & in Officio feriali.

Laudum ritus ferè convenit cum Romano, nisi quod in Officio simplici & feriali præmitti solent *Pater, & Ave*. Tum primo loco semper dicitur Psalmus *Deus misereatur*. Post Capitulum, Responsorium breve cantatur. Post *Benedictus* sequuntur *Kyrie eleison*, & Oratio Dominica clarâ voce, tum Collecta, & Commemorationes.

Prima, Tertia, Sexta, & Nona discrepant à ritu Romano in Psalmis, & in eo quod nullum dicitur Responsorium post Capitulum; sed statim dicto versu sequitur *Kyrie eleison, Pater noster*, & Collecta. In cæteris nullum est discrimen.

Vesperarum item Monasticarum hæc à Romanis differentia est, quod breviores uno Psalmo sunt, tum post Capitulum semper dicitur Responsorium, & post *Magnificat* ante collectam præmitti solent *Kyrie eleison*, Oratio Dominicalis clarâ voce.

Completorium quoque Monasticum Romano brevius est uno psalmo, & Cantico Simeonis, de quo S. Benedictus nullam facit mentionem. caret etiam Responsorio post Capitulum, sed dicto versu sequuntur more solito, *Kyrie, Pater*, oratio, benedictio, & finis. Hujus autem Officii symbolicas rationes afferunt Honorius in Gemma animæ libro secundo, Durandus lib. 4. rationalis, Joannes Belet in explicatione divinorum officiorum, & Rupertus Abbas lib. 2. in Regulam S. Benedicti, & Petrus Damianus opusculo 10.

§ IV.

De ritu Cisterciensium.

1. **O**rdinem Cisterciensem antonomasticè Ordinem dici asserit Justus Abbas sermone in Conventu Abbatum habito, qui est tomo 2. Bibliothecæ Patrum. Ut enim scribit Hieronymus & Platus vir de statu Religioso optimè meritis: Nulla ex omnibus Religiosorum familiis nobilior quàm Cisterciensis. Angelus quoque Domini apparens B. Henrico Hemmerodensi novitio; Bene ait, ut refert Casarius tibi

k Plat. de bono stat. Relig. lib. 2. cap. 22. 1 Casarius lib. 8. histor. cap. 96.

tibi placere debet Ordo Cisterciensis, quia nulla vita tantæ perfectionis est in Ecclesia Dei. Nec defunt illustria magnorum virorum de hoc ordine testimonia. Philippus Abbas ^m bonæ spei Ordinis. Præmonstratensis libro de dignitate Clericorum; Apud Cistercium, inquit, Monachicus ordo pridem mortuus suscitatur, & pulso vetusto cinere novitatis gratia reformatur, dum cæteris acceptam Monachis delicatam teneritudinem execratur, & laborem, pauperiem, lucum, silentium insatiabiliter amplexatur. Jacobus ⁿ Aconensis Episcopus, & Cardinalis in Historia Occidentali hæc habet de Cisterciensibus. Alii sermone Prædicationis, & gratia ædificationis præpotentes: alii virtute miraculorum, & gratia curationum insignes: alii spiritum prophetiæ divinis illuminati revelationibus habentes, alii virtute abstinentiæ & jejuniorum humanæ possibilitatis mensuras excedentes: alii in orationibus, & psalmodiis, & laudibus divinis tantam à Domino consecuti sunt gratiam, & devotionis suavitatem, quod in fine Nocturni, & Matutini Officii sicut adipe & pinguedine usque ad summum repleti, vellent, si esset possibile, tempore nocturno revertente rursus iteratum officium inchoare. Richardus Archiepiscopus Cantuariensis Epistola ad Abbatem, & Conventum Cisterciensem inter Epistolas Petri Blefensis ^o: Inter universas Ordinum varietates, quibus decorata est Sponsa Christi, nullus Ordo virtute flagrantior, nullus sancti nominis odore suavior est in Christo quàm vester. Una omnium vox est, quia Cisterciensis Ordinis Professores tantò differentius præ cæteris triumphales sanctitatis titulos referunt, quanto expressius Religionis Apostolicæ vestigiis inhaerent. Stephanus Tornacensis Episcopus Epistolâ primâ prolixum hujus Ordinis textit elogium, specialiter verò de Cisterciensium Psalmodiâ ait: Divina officia cum tanta solemnitate, & devotione celebrant, ut in eorum concentu voces Angelorum sonare putes: Psalmis, & Hymnis, & Canticis spiritualibus ad laudes Dei invitant homines, & Angelos imitantur. Tandem Petrus Cellensis ^p, ut alios innumeros prætermittam, sic Cistercienses commendat. Cistercienses præ aliis mortalibus feriis, & sine fine mansuris intendere video. Hi sunt qui regulam B. Benedicti, penè combu-

stam, sicut Esdras veterem legem, restauraverunt. Claustra illorum castra Dei sunt, ubi nocte in Psalmis & Orationibus parati sunt suscitare Leviathan, qui sub umbra dormit in locis humilibus. Sic vivebant Patres nostri, hæc nobis virtutum exempla reliquerunt, quorum si vestigia sequuti fuerimus, verè Cistercienses erimus non solo habitu & nomine, sed virtute & perfectione. Quod autem spectat ad ritum Cisterciensem, majores nostri à Regula S. Benedicti nullatenus deviantes, ritum proprium instituerunt regulæ prorsus conformem, qui propterea à communi Monastico discrepat in nonnullis.

2. Ante lectiones nec orationem Dominicam, nec absolutiones præmittimus: ad Primam, & Completorium nec confessionem, nec preces habemus: ad Responsoria post Capitulum non adjungimus *Gloria Patri*, horum enim nullam Regula mentionem facit. Æstivo tempore unicam perpetuò lectionem in nocturnis ferialibus legimus, sic eadem regulâ decernente: quapropter nullum festum habemus trium lectionum. Tum quod D. Benedictus Hymnos Ambrosianos vocet, Hymnos omnes ab Ambrosianis accepimus, iisdemque prorsus omni tempore utimur, quibus & illi: quorum Catalogum inveniet curiosus lector apud Radulphum Tungrensem. Ad Tertiam, & Completorium Hymnos variamus pro varietate temporum, & festorum. In Vesperis nunquam Psalmos feriales mutamus ad mentem regulæ, quæ in festivitatis Psalmorum mutationem pro vigiliis tantum nocturnis permittit. Singulis horis Collectas proprias habemus. Festa quæ non sunt 12. lectionum solâ commemoratione in primis Vesperis & Laudibus celebramus. Festa ipsa 12. lectionum in tres classes dividimus: solemniora dicuntur sermonis, quod Abbas eâ die sermonem ad Monachos habeat. Alia sunt duarum Missarum, quod duæ Missæ Conventuales de illis Cantentur, una post Primam, altera post Tertiam. Alia unius Missæ, quod unica de illis Missa canatur. Antiphonas nunquam duplicamus, sed tantum post Psalmos integras cantamus. Ad Laudes unam dumtaxat dicimus Antiphonam, ad cujus tenorem omnes Psalmos modulamur. Omnes horas commemoratione Beatæ Virginis & Dominicæ Incarnationis concludimus. Quotidie tandem post Completorium Antiphonam, *Salve Regina* solemniter decantamus.

^m Philip. Abb. c. 125. ⁿ Jacob. Acon. cap. 14.
^o P. Elef. ep. 82. ^p P. Cell. lib. 6. ep. 23.